

List izhaja vsak petek

in velja s poštino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 sold., za četrta leta 80 sold.— Za ude nar. - polit. društva „GORICA“ je cena določena, kakor za druge naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. v tiskarni.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljivo pošiljajo opravištvu v nunskih ulicah v tiskarno Karol Mailing-ovo. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. Oznani se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 sold., če trikrat, 15 soldov.

Katoliška duhovščina in modérna država.

II.

Kar je nekaj časa sém, kaže se iz ministrskih stolov veliko sočutje „niži duhovščini.“ Pripoznava se, da je treba ji zboljšati stanje; in vse bi ji tudi storili, da bi le ne iskala več odduška v agitovanji proti liberalizmu „po soparnih, in od dima otemnjenih vaških krčmah.“

Skod ta ljubeznjivost na enkrat, ako pomislimo na nezdavno v zadnjem „Glasu“ naslikano preteklost?

Radikalec bi naj rajše tabula rasa naredil z duhovništvom (to je: jo čistoma odpravil), konservativni liberallec pa vidi v duhovnu naj vpljivnejšega faktorja v človeški družbi. Ti le zadnji — tako hočemo verjeti — priznavajo krščanstvu odlično odgojevalno moč za srce in značaj človeški, pa vendar se bojijo njegove samostalnosti. Za to se trudijo, vklemiti ga v jarem raznih paragrafov, da bi ga z njihovo pomočjo silili robotati državi. In ker hrepenijo, tudi duhovna, učitelja krščanstva, porabljeni za te namene, nategujejo mehkejšje strune in ubirajo iz njih vabljive glasove, da bi ga ž njimi vkrotili.

Vsemogočna država je vzor radikalcu in konservativnemu liberalcu: prvi jo hoče sozidati na razvalinah krščanstva, drugi z njegovo pripomočjo!

Da je vse to resnica, dokazali so nam govori naših postavodajalcev v prvi in drugi zbornici, kedar je šlo za nove cerkve-

nopolitične postave. Kakšen duh veje iz téh, povedali so nam katoliški pastir v Rimu in pastirji katoličanov avstrijskih na Dunaji!

Vsegamogočni državi pa je naj boljša pomočnica in naj zvestejša prijateljica — državna cerkev. Načrt zanjo so uže osnovali, sedaj ga nameravajo oživéti.

Saj so nam uže obljubili, da vzame država tudi bogoslovska semenišča v svoje varstvo. V téh se izobražujejo in odgojujejo bodoči duhovniki. Radikalec bi gotovo naj bolj godilo, ako bi jih komunardi s petroljem pomazali in jim ogenj pritekneli, da bi ne bilo ni duha ni sluha več po njih. Pa tako naglo še ne dirjamo po naprednjaški poti. Do vsemogočne države se pride bolj varno po stranski stezi.

Ce jih vzame država pod svoje okrilje in zapoveduje profesorjem, kako naj mladini vžigajo luč liberalne prosvete in jim opisujejo njena blaženstva, izvalijo se iz bogoslovskih hramov preponižni, prepokorni, sužni sluge — državni! In reakcija proti ultramontanstvu in klerikalstvu bi izšla iz — semenišč!

Kako razkošna misel za konservativnega liberalca?! —

Tje je méčila začasna podpora, ki se je ponujala; tje bo méčila tudi stalno povikšana (?) plača, ki se obeta!

Mi privoščimo duhovnom zločnejše stanje, in trdimo, da jim je avstrijska država dolžna plače času primèrno povikšati! Viš razloge!

(Dalje prih.)

LISTEK.

Iz Kanala do Kala.

(Potopisna črtica.)

(Dalje, glej list. 34.)

Ko sem videl, da fant ni brez jezika in da lepó pametno odgovarja, prašal sem ga še marsikaj. Napeljala sva govor na krščanski nauk. Odgovarjal mi je tó pa tam prav dobro, le to mi ni bilo všeč, da je znal vse preveč po starem. Pet cerkvenih zapovedi mi je tako našteval: „Prvo je cerkev gor postavila, da imaš praznike posvečavati“... Peto: „Nimaš držati ohcetvenjskega veselja o prepovedanih cajtih“. Ljudjé, ki so mimo hodili, stikali so glave in si na uho šepetali: Da se če gospodu s tem otrokom — in pa v taki vročini — govoriti! Toda jaz se nisem zmenil za tó; opravičeval se tudi nisem pri nikomur, ker vé, da bi ne bil nič opravil. Ljudjé namreč ne vedó, da se človek od takih otrok marsikaj nauči, česar po bukvah zastonj išče. Dal sem mu knjižico, pa sem šel svojo pot.

Tega dné ne bom tako hitro pozabil. Prisel sem do spoznanja, da je misel, (ki je tudi moja) naj se katekizem za otroke drugače uravná in vsaj po vseh slovenskih stranéh enako učí, po vsem opravičena. Katekizem je knjiga, ktero vse premalo cenimo, od tod pa tudi pride, da ga ljudje tú pa tam vse premalo znajo. Ce sam nisi prepričan, čemu je katekizem, kak je in kak bi moral biti, potem ne čudi se temu. Mnogo jih je, ki mislijo, da je le tisti katekizem dober, ki ima pet poglavij. Stopi v šolo takrat, kedar se nauk učí. Glavo stavim, da bo učitelj vprašal: „Janez, Tone, povej mi iz koliko delov obstoji katekizem?“ Janez odgovori: „Katekizem obstoji iz petih delov. V prvem je govorjenje od vere, v drugem od i. t. d.“ Tak odgovor je učitelju pravo mazilo, posebno, če ga kedó viših sliši. Cemu tako učiti, prijatelj moj! Ali je res treba to ljudem v glavo vtepati? Se vé, da mi porečeš. Ce ti ni znan sistem bogoslovskih véd, tudi dober bogoslovec nisi. Pravo si zadél! Sistem bogoslovskih véd moram imeti v glavi, če hočem v kolo bogoslovcev stopiti; toda pomisli, da kar je za učitelja, ni vse tudi za učenca. Vrh tega ne smeš tudi

tega pozabiti, da ne učé vsi učitelji po enem in istem kopitu. Schwetz-ova theologija ti je znana, kaj ne? Slišal si jo tudi hvaliti? Tudi. Povej mi, čemu jo toliko hvalijo, čemu so jo celó v šole vpeljali. Zato, ker je najbolja, kar imamo te yrste knjig. Tak odgovor dobim od tebe. V čem pa obstoji ta njena dobrota? No, v tem, da je vse, kar je v njej, do pičice v pravem cerkvenem duhu. Dobro, to je vse res; to vedó tudi v Rimu; zato najdeš med bogoslovci, ki se imenujejo pod rubriko: „In curia romana magni habentur,“ tudi imé nasega častitljivega starčeka — Schwetz-a. Pretrgajva tú govor in lotiva se družega moža, če se ti kam ne mudi.

Perrone-ta poznaš tudi, kaj ne? Kaj pa ta? Morebiti jo je v čem zavozil? Kaj še! Mož je učen, da malo kdo takó. Knjiga njegova:

„Praelectiones dogmaticae“

ie tudi tako pisana, da najbistroumnejši kritik ne najde pég na njej. Cemu toraj so dali Schwetz-u prednost v šoli? Morebiti zató, ker je Avstrijanec. Mogoče, da je kaj na tem, toda ne veliko. Poslušaj, kaj ti povém. Kupi si obe knjigi; če ju nimaš, pa primerjaj ju. Obá učita

le žele, trudi se za blagor našega milega naroda, in za obogatitje našega mladega književstva. Bog nam ga ohrani še več let zdravega, in svesti si moremo biti, da razun omenjenega dela še družih zanimivih pesniških kosov od njega udobimo. Kakor je večkrat uže o poletnem času iz Trsta k nam v prijazno Gorico zahajal, en malo se odpočit, tako je tudi letos k nam prišel, in misli še kakih 10 dni med nami bivati.

Danes sem bil tudi pričujoč pri poslednji preskušnji v tukajšnjem zavodu gluhonemov pod vodstvom mons. Andreja Pavletiča. Preskušnja je trpela od 9. do 12. dopoldne. Ravnatelj zavoda g. Pavletič je izpraševal iz veroznanstva, trije učitelji, eden duhovnik namreč in dva neduhovna, so izpraševali iz družih šolskih predmetov. Štiri nune, šolske sestre, so pa gluhoneme deklice nekaj nadzorovale, nekaj izpraševale. Gluhonemih fantov je bilo 62, deklic pa 26, tedaj vseh skupaj 88. Pričujoči so bili razun prevzviš. kneza in nadškofa, in monsig. Jan. Budala, g. Pajer zastopaje Goriški deželni odbor, g. Loy v imenu Tržaškega deželnega odbora, in več družih duhovnih in neduhovnih, mnogo gospej, in vse polno poslušalcev in poslušalk, tako da je bila sobana v resnici prenapoljena. Gotovo so se ubogi gluhonemi obojega spola vsim smilili, ki so je videli in slišali — pravim, slišali, kajti oni se učé, med drugimi potrebnimi rečmi tudi govoriti, bolj ali manj razumevno, kakor so bolj ali manj za to sposobni. Trud je z njimi vsakako velik, in stanovitna potrpežljivost od strani učiteljev in učiteljic dokaj potrebna, in reči moramo, da so učitelji in učiteljice v tej zadevi svojo dolžnost popolnoma in zvesto izpolnili. Bog daj, da ne bi bil njihov trud zastonj, temveč, da bi nesrečni gluhonemi od njih podučeni vselej kot koristni udje človeške

isti nauk pa vsak po svoje. Eden je uredil učno tvarino tako, drugi drugače. Perrone je bolj jedernat, pové vse bolj ob kratkem in drži se skolastične metode. Schwetz ni tak. Po njegovih knjigi se ložeje učiš. Perrone — tov „concedo“ in „nego“ beli glavo: misliti moraš, Doba pa, v kateri živimo, ni za take studije. „Wir leben in einer denkfaulen Zeit,“ je rekel nekdo in prav je imel. Metoda, razvrstenje učne tvarine, to je, kar daja Schwetz-u prednost pred drugimi knjigami enake vrste. Pa kam sem zašel! Vrnimo se nazaj h katekizmu.

Katekizmov imamo mnogo. Če bi hoteli vse naštetiti in le nekoliko o njih spregovoriti, napisati bi morali precej debelo knjigo. Že sv. Avguštin, ta veleum 4. stoletja je na tem polji oral. Njegova knjižica: „De catechizandis rudibus“ je v nekem smislu „katekizem“ in še prav dober. Orali so za njim tudi drugi in sicer možjé, katerih se še dandanes s pohvalo spominjamo. Toda nobeden teh katekizmov ni imel dolgega postanka. Edini Kanizijev je prišel v splošno rabo. Zakaj ravno ta? Ali so morebiti drugi kaj napačnega pisali in učili. Ne, dvakrat ne. Dobro so učili vsi, nekteri celó izvrstno ali učne tvarine niso tako razvrstili, da bi vsem tirjtvam ugajala. Kanizij je znal dati svoji knjigi tako notranjo podobo, da je v tem vse svoje prednike prekobil.

družine delovali, ker brez uka ne bi bili za drugo, kakor le za nadlego in nepotrebno skrb svojim ljudem; tako pa si vendar za morejo svoj kruh služiti.

V Gorici, 27. avg. — Naš Zveličar je svoje učence bil poslal, da so pridigali in ljudstvo pripravljali na njegov prihod. Ko so velik del dežele prehodili, in vsi utrjeni in zdelani se k njemu vrnili, jim je rekel: Pojdite na stran v samotem kraj, in si malo počite. (Mark. VI, 31.) Počitek po delu je vsakemu človeku potreben, ker *arcus nimium tensus rumpitur*, kakor govori Latinec, ali kakor bi kdo naših rekel, kdor se odveč nateguje, se pretegne. To velja od telesnih moči, to velja od dušnih moči, to velja tudi od delovanja na polji crkvenem. Kmet, ki od ranega jutra do pozne noči orje, seje, kopá, pleve, obrezuje, žanje, drvari, vozari itd. miru in počitka željan tudi na trdi postelji sladko spi. Učenec, ki od vahti noter do sv. Jerneja neprenehoma hlače na šolskih klopeh trga, in si glavo ubiva s potrebnimi, in z nepotrebnimi rečmi, da konec šolskega leta ne dobi kljuge, temveč da pošteno izhaja, oh kako se veseli konca, kjer mu je dovoljeno domu se podati, da se oddahne, in za dva cela meseca pri svojih starših brezskrbno živi, prijatle in znance obiskuje, kaj malega popotuje in se po svetu kaj ogleduje, ali pa tiče loví itd. In vsled tega se vrača po tem o svojem času v mesto, čvrst in zdrav kot riba, da začeti uk nadaljuje.

Pa tudi duhovnik, ki se celo leto trudi za blagor in zveličanje sebi izročeni duš, v cerkvi in v soli, na prižnici in v spovednici, doma in zunaj, potrebuje odpočitka; potrebuje, da se podá na stran v samotem kraj, kjer za tri ali štiri dni odloži vsako drugo skrb, in se ne peča z drugim kakor le s svojim Bogom, in ne misli na drugo, kakor na okrepljenje in očiščenje svoje lastne duše, ter da zamore po tem takem v sebi obuditi gnado božjo, katero je prejel s pokladanjem škofovih rok (2. Tim. I, 6.), in tako z novo močjo podati se na težavno delo pastirovanja.

Zato so nas dokaj razveselili naš milostljivi in prevzvišeni knez in nadškof s tim, da so letos zopet oznanili duhovne vaje za nas duhovne, ki so nam vsem dokaj koristne, in mnogim v resnici potrebne. Bog daj, da bi je vsako leto imeli! Hočemo z večim pridom za zveličanje svojih lastnih duš, in duš svojih ljubih ovčic skrbeti, je pač potrebno, da se večkrat v duhu ponovimo!

To duhovno veselje se druží letos z veseljem, ki je vsi sploh čutijo zastran dobre letine, katero sploh z malimi izjemami po celi Goriški nadškofiji vidimo. Žetev je bila obilna, sena se je dobréko pridelalo, trgatev nam mnogo dobrega vina obeta, ajde, repe in drugih pridelkov, ako Bog da, nam tudi ne primanjka. Vsakrat se srčno veselim, in Boga hvalim, kedar proti večeru za malo časa mesto zapustim, da se na Sočinem bregu, ali pa po sred rodovitnega polja v čistem božjem zraku spreham, ter ogledujem veliko turščino klasje,

in lepe njive z repo in ajdo posejane. Mislim si: Glejte! Bog je vendar dober, da nam je letos toliko obilnost dal, dasi si je nismo zaslužili! Koliko jih je, kateri še na Boga verovati nočejo, in ki ne marajo né za Boga, ne za h...ča! in njih število vedno raste. Koliko jih je, ki sicer vanj verujejo, pa za njegove zapovedi, kakor tudi za njegovo sv. cerkev nič ne marajo, ali pa ji še celo nasprotujejo, od katerih veljajo besede sv. Pavla: Trdijo, da poznajo Boga, s svojim dejanjem pa gatajijo (Tit. I, 16.) In še celo med našimi milimi Slovenci, ki so bili vselej pobožni in bogoljubni, se je zasejala ljulika neverstva in žalostnega odpadstva, in kar je naj bolj žalovanja vredno, hudobni in neverški časopisi se kot črni hourniki silijo med naše sploh še nepokvarjene kmétovalce, da jim nevero v srce vcepijo. In vendar, Bog neskončno usmiljen, ki vse to vidi, in pozna ves brezden človeške hudobnosti, ne henja nam svoje milosti skazovati, in nas s svojimi obilnimi darovi obsipati. Bodi mu čast in hvala na veke! Amen.

Nu, tu sem pa kratko pridizico napisal; Bog vé, ali je „Glas“ sprejme? Saj mu uže od neke strani očitajo, da je postal cerkven list. Skusimo! K.

Od gorenje Soče. (Urednje gorenje Soče.) [Konec.] Prerok bi moral biti, da bi mogel povedati, kdaj se bo struga Soče dela v red i pogozdilo obrežje; da je pa to potrebno, vidi se na prvi pogled, kar sem tudi v prejšnjih dopisih nekoliko pojasnil. Zdajci ostaja še premišljevatí način dela, kako da bi se dalo izpeljati po gospodarskem pravilu najkoristnejše z najmanjšimi stroški.

Kdor je strugo Soče ogledal, videl je, kako je pri sv. Luciji i pri Kobariškem mostu uredjena z živo skalo; i tako — djal je nek šegavi „inženir“ — bi se morala vsa struga ograditi. No! take moči človek nima, vendar pa naj bo natora naša učiteljica. Blizo one kamenite ograje vidimo tudi drugi izgled, ki se posnemati zamore. Soča je kopala i izpodjedala obrežje; kamenje, pesek i zemljo je odnašala, skale pa so ostale v strugi. Kjer so obležale bregu v podnožji nekoliko redno, so zabranile daljuo izpodjedanje i obrežje je jelo po malem zeleniti i se obraščati. Evo ti izgled; natora je učiteljica!

Skal ne manjka po Soči, posebno, kjer je obrežje visoko i strmo, je v dnu sploh dosti skal. Te bi se morale nekoliko urediti, da se pride izpodjedanju v okom; po tem je treba obrežje (meljine) le z vrbovjem preplesti, kakor nasipe pri železnej cesti, i vmes bi se precej mogle zasaditi topolke i drugi les, ki ljubi peščene tla. No! kjer pa je obrežje ravno pesčevje, tam se ve, da bi se brez lopate i kija ne dalo vse urediti; pa koliko tisuč je država po družih krajih v vodo vrgla, zakaj bi pa v Sočo nič ne smela? Če ni denar zavržen, s katerim se tam na skrajnej meji Furlanije uravnava neka voda, kar bo več koristilo Italiji, nego Avstrijancem; bo mar zavrženo, kar se obrne za uravnavo Soče?

Na omenjeni način bi se po mojih

mislih z naj manjšimi stroški dosegel naj večji dobiček.

I kaj bi to koristilo? — Mnogo! S tem bi se prvič utrdilo obrežje, ki se zdaj neprenehoma melje i udara v Sočo ter izgublja; drugič bi se polje obvarovalo Sočnega grušča; tretjič bi na sedanjih meljah i pustotal raslo mnogo lesu (gozdi); četrtič bi se brod, ki je na nekterih krajih prav širok, s tim obvaroval poplavenja, ter bi se varno smel predelati tudi v senožeti i njive. Kdor ne verjame, da bi se velik del brodu z nekolikim trudom dal prestrojiti tudi v polje, ta naj gre na Srpenico. Nad vasjo bo videl sred broda lepo oazo rodovitnega polja. Ta kos je pred nekterimi leti priden gospodar od občine kupil le za nekaj grošev, pa v malih letih ga prestrojil v polje, da se zdaj občini po njem sline cedijo; rada bi ga nazaj pridobila — če tudi s tožbo.

Za sklep pa to-le: — Sliši se, da bo v kratkem cesarski namestnik bar. Pino deželo obhodil. Pri tacih prilikah ti gospodje radi pozvejo i poslušajo želje občin. Gotovo bodo naše občine g. namestniku priporočevale železnico. No, prav! pa ta mu je uže tako na srcu, naj tedaj ne pozabijo občinski veljaki g. namestniku pokazati i priporočiti razdrto strugo i o guljeno obrežje naše gore nje Soče.

Iz Renč, 1. septembra. — Tukej je dopis g. J. Pahorja župana v 35. l. „Soče“ med občinarji občno nevoljo zbudil, ker vse, kar g. župan, mož štacunarske in krčmarske omike, našemu obče spoštovanemu kaplanu očita, je le golo nesramno obrekovanje. Mi spoštujemo g. kaplana ter ga poznamo le za gostoljubnega in v občenu sploh prijaznega, in če je on kdaj javno ali po listih cenjenega „Glasa“ kaj razglasil, te pritožbe so tudi naše pritožbe. Noben poštenjak pa mu ne more očitati ali podtikati, da bi bil le od dalječ kdaj Bachu udan, nihče ga za kaj tacega nema, niti ga je kdaj kot takega kje vidil. To spričevanje njegovega dobrega nramnega vedenja mu je pripravljen tudi g. župnik dati, da si sta si bila kedaj v kaki malenkosti nasprotnih misli. Slišimo tudi, da menijo nekteri spoštovani občinarji, kterim je obče spoštovanje kmetiškega in rokodelskega stanu do gosp. kaplanu znano, dementovati vse ono perfidno obrekovanje v isti „Soči“, ktera se ni sama upala onega nesramnega županovega dopisa na svojo odgovornost sprejeti. Ko bi smeli vse umazano perilo, ktero je v sobi g. župana že od nekdej razobešeno, objaviti, da g. županu tehtno odgovorimo, bi bili predali Vašega cenjenega lista preozki. Tudi g. občinski tajnik se je nad onimi ogromnimi lažmi g. župana v 35. l. „Soče“ hudoval, rekši, da oni mehki pa istiniti in nikakor neresnični dopis v 33. l. „Glasa“ ni niti od dalječ podoben onemu strastnemu in lažnjivemu g. županu, kteri še le prav za prav po „fakinski omiki“ diši. Tudi Vaš list utegne prejeti kak dopis oziroma protest proti onemu perfidnemu dopisu g. župana in obče spoštovanem g. kaplanu ki svoje dolžnosti natanjčno spolnujejo, kterega bi si vsa občina tudi v naprej ohraniti že-

lela, če bi bilo le mogoče! Kdor bi tega ne verjel, lahko se sam pri občinarjih prepriča, kako so ga vedno dosihmal in ga še vsi kmetje in zidarji spoštujejo. Dozdeva se pa, da so one besede, ktere je g. kaplan iz lece njegovega piškovega stanovanja, govoril, ravno našega za občni blagor tolikanj (!?) vnetega župana prav v živo zadele; zarad tega tudi njegovo cviljenje v 35. l. „Soče“ in nesramni z ničem vtemeljeni napadi na našega g. kaplana, iz kterega ust smo že tolikanj lepih in spodbudljivih naukov slišali.

Če bo pa treba, bomo to reč v čast našega ljubljenege kaplana in v — našega župana še bolj pojasnili. Za zdaj naj bo to dovolj v obrambo neomadeževanega njegovega vedenja kot v rešenje časti naše občine, ktero je hotel z onim dopisom g. župan hoté ali nehoté omadeževati.

Nekateri Renčanje.

V Ljubljani, 21. avg. [Zakasnjeno.] (Cerkvena slovesnost. — Banka „Slovenija“.) Kakor so prebivalci Trnovske župnije na dobrem glasu gledé narodnosti, vselej namreč stoje kot en mož za narodnega kandidata in ne dajo se pregovoriti po sladkih govoricah nemčurjev, enako so tudi verni in svoji duhovščini iz srca udani. Pokazali so to 20. t. m. Ta dan je namreč minulo 25 let, kar je sedanji župnik v. č. gospod Fr. Karun kot kaplan naselil se v to duhovnijo. Čez malo let je postal župnik in v teh 25 letih svojega pastirovanja si je pridobil zaupanje in spoštovanje ne samo svojih farmanov, ampak tudi meščanov in še celo naj hujši verski nasprotniki mu ne morejo družega očitati, kakor — veliko gorečnost za dušni in telesni blagor sebi izročeni.

Večer pred slavnostnim dnem napravili so mu čitalniški pevci serenado, v četrtek pa je bila slovesna maša, pri kterej so jubilantu stregli med drugimi trije duhovni, bivši njegovi učenci in farmani. Monsig. Jeran je v svojem izvrstnem govoru omenil, kaj je vse gospod storil, kteremu velja slovesnost, pa tudi pohvalil v obilnem številu zbrane farmane, ki so prostovoljno in iz lastnega nagiba javno pred svetom pokazali, kako da spoštujejo svoje duhovne. Po zahvaljni pesmi je bil veliki sprejem v župnikovi hiši, in po sprejetih deputacijah iu zaslišanih voščilih zahvalil se je jubilant za tako prisrčno svečanost. Ginljivo je bilo videti, ko je nad 100 ljudi majhnih in odrasčenih, ubogega in premožnega stanu, gospodov iu gospej, kmetic, kmetov in duhovnov — stalo pred častiljivim duhovnim očetom in tiho in se solznimi očmi poslušalo besede, ki so mu iz srca kipele. Marsikaka slovesnost se je že v tej župniji obhajala, tako mikavne in skoz in skoz izvrstno osnovane pa gotovo še ni bilo kakor — ta, toraj jo bodo v dobrem spominu ohranili tudi mladi in z njo tudi spoštovanje do duhovnov, vere in naroda. — Kakor je sploh menenje, bo se banka „Slovenija“ zdaj, ko je odstranjenih toliko zaprek uspešnega delovanja, zopet okrepčala. Nemškutarski in slovenski — se vé mladi — matadorji iu njihovi listi na vse kriplje delajo, da banko pokopljejo in ji po

obrekovanji okradeno zaupanje še bolj kratijo. Kakor je pa po njih menenji vsega hudega kriv le — dr. Costa, tako je tudi pri banki „Sl.“ on vse zakrivil. „Tagbl.“ je obširno poročal, kar je prejšni glavni ravnatelj banke T. v nekem dunajskem listu priobčil, da se pred svetom opere, bil je namreč po soglasnem sklepu bank. zastopa odpuščen. Omenjeni list pa mora priobčiti popravek dr. Coste, ki na podlagi javnih zapisnikov T—ovo poročilo kot neresnično imenuje in dostavlja, „da si v nečast šteje polemikovati z ravnateljem, ki je bil po soglasnem sklepu odpuščen in se hoče zdaj na ta način pred svetom oprati.“

Ogled.

Avstrija. — Začnimo z domačimi zadevami! Naš deželni zbor je v dosedanjih sejah pokazal, da še živi. Volil je dotične odseke in do 9. t. m. ne bo nobene javne seje, odseki pripravljajo gradivo za imenovani dan, kajti vlado bo zastopal sam c.k. namestnik bar. Pino.

Liberalci so komaj eno veselje preživali, da so namreč vlade pripoznale diktaturo Serrano-vo, poskrbeli so liberalci že za drugo sredstvo, da svoje verne mameluke motijo, kakor otroke, da resnice ne morejo spregledati. Osnovali so v Gmunden-u svoj „Parteitag für Oberösterreich,“ kterega se je udeležila večina zgornjeavstrijskih poslancev. Za najnujnejši reči spoznali so v svojih resolucijah, da se ministerstvo opomni, da ne sme omahovati in odjenjevati, da se vpelje obligatoričen civilni zakon, da se spodijo iz Avstrije jezuiti in sorodni redovi, da se starokatoličani nekako v red spravijo itd. Pač srečna Avstrija, ako v resnici nimaš drugih potreb!

Na Českem se vse pripravlja, da sijajno sprejmejo cesarja. Zopet se je pokazalo, da ustavoverci ne poznajo prave lojalnosti. V pražkem mestnem zboru je predlagal podžupan Zeithammer adresu do cesarja. To je gotovo lojalen čin. Ustavak in trobenta kazinske klike Bendiner pa je oporekal taki adresi, ktera bo vkljub ustavoverskemu protivanju sprejeta in cesarju predložena.

Na Kranjskem bo polno volitev. Za mesto kandidujejo dr. Mošé-ta obe stranki, vendar upajo ustavoverci prodreti, ker imajo na razpolaganje celá kardela uradnikov, ki morajo svobodno(?) voliti — kakor šef komandira ali pá — marš nach Cernovitz, tudi če si že med časom umrl. Veliko posestvo kandidira pl. Langer-ja. Za Ipavsko-Idrijski okraj je konservativni kandidat g. Lavrenčič. Trgovinska zbornica je pokazala, da je ali vsaj hoče biti liberalna. Obveljal je predlog, da se odpravijo prazniki; prav — judovski sklep!

Vnanje države. — Na nemškem cvete preganjanje katoliške cerkve in duhovnov. Enega škofa in 5 duhovnov so zopet zaprli, 11 duhovnov so spodili iz stanovanj in okraja, v 21 krajih so zarubili cerkveno premoženje, 4 katoliške družbe so razpustili in v 6 mestih so preiskavali enake družbe, časopise katoliške barve konfiskujejo, da je veselje živeti v liberalni Nemčiji.

Na Laskem, posebno na Sicilijanskem

vlada anarhija in tje poslani vojaki se vračajo, ker ne morejo nič opraviti. Sv. Oče so zdravi in trdni in so pred kratkim sami Somminiattelli-a posvetili za škofa.

Na Španjskem gre Karlistom dobro. Grof Chambord je pisal kralju Karolu VII., da upa, da na zadnje kraljeva reč zmaga.

Razne vesti.

— Za deželno-zbornega kandidata mesta ljubljanskega je bil v zadnjem shodu narodnih volilcev odločen gospod dr. A. Moše, odvetnik v Ljubljani. Mi podpiramo njegovo kandidaturo, nadjaje se od mladoslovencev enakega ravnanja glede naših kandidatov po kmetijskih občinah.

— Vodstvo banke „Slovenije“ je začasno prevzel načelnik požarnega oddelka, g. J. Jereb.

— Trgorska in obrtniška zbornica kranjska v Ljubljani se je v zadnji seji obnesla, kakor do zdaj še nikoli, ker jo je naravnost vdarila za — dunajskimi židi. Na dnevnem redu je bilo med drugimi silno važno (ka-li?) vprašanje: Ali bi ne bilo prilično in koristno, odpraviti vse praznike (kterih je vseh skup 16)? Dasi ravno sta predsednik g. V. C. Zupan in podpredsednik g. Horak v izvrstnih govorih dokazovali, kako nespameten bi bil sklep, odpraviti praznike, in da ž njim ne bo nikomur vstreženo niti pomagano, je vendar glasovalo sedem odbornikov za odpravo praznikov, pet pa zoper. Se vé, da s tem sklepom kranjske trgovske zbornice prazniki še niso odpravljeni in tudi ne bodo; ali ravno zaradi tega bi si bila prihranila lahko blamažo, katero si je naklonila s tako čudnim sklepom. „SI“.

— Snovana dekliška šola. Kakor v Gorici, namerava vlada tudi v Trstu napraviti osemrazredno dekliško šolo z nemškim učnim jezikom. Tedaj žensko mladino za prusko Nemčijo ponemčevati.

— Za deželnega šolskega nadzornika srednjih šol v Primorji je imenovan dr. Gnad, dosedanji nadzornik g. A. Stimpel je penzioniran.

Domače stvari.

(Preskusnje zrelosti.) 31. avgusta, 1. in 2. septembra so bile preskusnje zrelosti na tuk. c. kr. izobraževališču. Ceravno je število odgajencev malo, je vspeh v obče prav dober, ker sta ubobila dva spričevala štev. I., dva štev. II. in dva štev. III., a nihče nij padel. Od italjanov sta udobila oba spričevala štev. III. Kolikor smo slišali, so vsi 6 slovenski kandidati odlični mladenči, ne le v nauku; ampak se odlikujejo tudi v njih vedenju. Želimo, naj bi v dejanju pokazali, kar smo od njih rekli!

(Razglas.) Naznanja se s tem, da se začne dveletni tečaj podučevanja na tukajšnji deželni kmetijski šoli dne 7. septembra t. l. Učenci se bodo sprejemali 3. 4. 5. in 6. istega meseca. V ta namen se lahko oglašijo taki mladenči, kateri dokažejo: a) da imajo končanih 15 let; b) da so dobrega zadržanja; c) da so dovršili z dobrim uspehom nižji gimnazij ali nižjo realko. Mladenči, kateri ne morejo zadostiti zadnji zahtevi, sprejmejo se le tedaj, ako jih vodja dotičnega razdelka poprej preskuša in za sposobne spozna. Ob enem se naznanja, da se dijaki

kmetijske šole lahko oglašijo za stipendije po 80 gld., katere je deželni zbor v ta namen ustanovil. Ravnateljstvo deželne šole kmetijske v Gorici dne 24. avgusta 1874.

(Spremembe na tukajšnih srednjih šolah.)

— 14. avgusta je vodja realkin gosp. Ferd. Gatti močno zbolel. Na njegovo mesto bi bil moral začasno stopiti prof. veronauka gosp. Ant. Sessich, ki se je pa zaradi bolehnosti tej službi odpovedal. Začasni vodja je zdaj prof. Fr. Erjavec. — Vodja tukajšnje gimnazije Franc. Schaffenhauer je nenadoma šel v pokoj z izrazom naj više priznanosti. Na njegovo mesto pride dr. J. Zindler, dosedanji vodja na novomeški gimnaziji, ki pa ne zna družega jezika, kakor nemškega. Kako bo s furlanskimi stariši in otroci govoril pri upisovanju, kako bo nadzoroval slovenske in talijanske paralelne razrede nižje gimnazije, to ve dohtar sam in minister, kot izvrševatelj ravnopravnosti. — Obžalujemo močno odstop moža zvedenega, pravičnega in trdnega značaja, kakor je zdaj vpočojeni vodja Schaf., in to temveč v našem času neznačajnosti. — Večimu delu Goriških izobraženih stanov bil je on profesor, kojega dobro srce ne pozabi. — Dr. J. Widmann se preseli na drugo srednjo šolo, suplenta Štef. Širok in Frid. Kümel sta tudi tukaj doslužila.

(Gimnazija in realka) sklenile ste šolo pretečeno saboto z zahvalno mašo v farni cerkvi sv. Ignacija. 24. letno sporočilo gimnazije ima dva spisa: Grillparzer als Lyriker, spisal dr. Hans Widmann in „Poskus razkladbe nekterih pomenljivih prikazni spanja in sanj“ spisal Ant. Šantel. Iz statistike posnamemo, da je imela gimnazija: 1 vodjo, 11 stalnih profesorjev, 3 suplente im za stranske predmete 7 učiteljev. Vstopilo je v začetku leta v vse razrede s pripravljavnico vred 301, koncem leta pa je ostalo 272 dijakov. Kake narodnosti so bili, poročilo ne pove, ve pa vsak, kdor količkaj našo deželo pozna, da so Slovenci in Lahi v ogromnem številu zastopani, Nemcev pa je le majhna peščica, zaradi tega je vsled avstrijske ravnopravnosti učni jezik — nemški! — 14. letno sporočilo više realke ima samo nemški spis „Die Elementargebilde im Raume von Clemens Barčhanek. Statističen pregled je natančen. Vpisalo se je v začetku leta 270 učencev, ostalo jih je na koncu leta 218, med njimi 207 katoličanov, 5 nekatoličanov in 6 judov; 128 Lahov, 54 Slovencev, 34 Nemcev. Tukaj tudi vse na to meri, da mora pozapadkih ravnopravnosti učni jezik biti — nemški! Poleg vodje bilo je 11 profesorjev, 4 suplenti, 1 assistent, 2 učitelja in 2 šolska strežaja. Na obeh srednjih šolah so se godile spremembe v osebstvu in kakor kaže posebno gimnazij dobi več novih — ali profesorjev ali suplentov? ne vemo.

(Kapitel reda sv. Frančiška) v Ljubljani zvolil je 2. t. m. p. n. čast. P. Friderik Hönigman-a zopet za previncijala in P. Evstah Oziink-a za gvardijana na Kostanjevici.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Uredništvu „Soče“: — (Dalje.) — Drugič ste nas pozivljali v prvi listnici, da moramo donesti dokazov, da potegnjete „blekovo“ iz vladnega „dispositionsfonda“; v drugi listnici tega več ne tirjate, ampak hočete temu se ogniti s psovanjem. — Gospoda! psovnanje je slab dokaz Vašega „poštenjašva“. — Mi bi se dokazovanju lahko ognili s tem, da rečemo: gospoda! Vi ste pisali Vašo listnico „o don Quixotu“, ki je dala

povod k prepiru, le za šalo (?), kakor pravite; vzemite tudi naš odgovor le za šalo. Pa ne smemo, po tem ko ste stvar tako resno vzeli in rečemo: Vaše divje psovnanje mesto da dostojno odgovorite, je nam poročstvo, da smo pravo zadeli. — S čem ste Vi Vaše sumničenje in obrekovanje „Glasu“ o njegovem začetku in lani dokazali? — S tem, da pravite (na kratkem rečeno); ker je kurija vladna, se ve, da po Vaši domisljiji ali boljše: „Vašemu obrekovanju, je tudi „Glas“ vladen. — Neodvisnost našega lista znači dovolj njegov zadržaj, brez da več besedo o tem spregovorimo. Dotiko, ne uredništva ampak vsacega, ne le našega lista, ki stoji na verski, katolski podlagi, s kurijo, sploh z duhovščino, je naravna. Koje dokaze pa imamo mi za našo trditev o Vašem listu? — Da na kratkem navedemo; — 1. Zadržaj Vašega lista, posebno še od lanskil volitev sem; — 2. Vaše znano obnašanje, ko je šlo o začetku „Glasa“ in konec leta 1872 o novi volitvi v „Sočin“ odbor za to, da se porazumimo in zedinimo. Vi ste vse potezanje nekaterih rodoljubov odbili. Zakaj? — ker vam tega Vaše razmere do vlade ne prepuštujejo; — 3. število Vaših iztisov, ki znaša okoli 400, skaterim številom ni mogoče izhajati, če le tisk vsacega Vašega lista stane 25 gold., ako se vsi listi prodajo. Kje so pa stroški za kolek, razposiljatev itd. — Nam odvrnete: Kakor je dobival „Glas“ se posebno podporo od rodoljubov, posebno od duhovščine, tako jo dobivamo tudi mi od rodoljub naše stranke. — Prav! Mi pripoznamo žrtvovalno radodarnost Slovencev, da zamorejo list vzdržati, pa — 4. vendar ne moremo verjeti, da zamorejo žalibog razcepljeni rodoljubi toliko žrtovati, da nese uredniku tednika na Goriškem (!) uredovanje tisuč gold. dobička na leto, kakor se je izrazil g. F., mož Vaše moke vpricho mnogih. Dalje.

Prodaja

OGRSKEGA VINA

na vedro (emer) po 40 bokalov,
BELEGA po gl. 9 do 12 vedro
CRNEGA „ „ 9 „ 13 „

v

Seppenhofer-jevi drogeriji

na Travniku

(nasproti nadškofijske kapele);
kjer je tudi založba
žganja iz ogrskih
tropin
po gl. 24 do 28 vedro (emer.)

POJASNILO.

Ker je več družin z imenom JAKONČIČ v Brdih, neznanja se s tem, naj se tisti posestniki iz Brd in okolice, ki hočejo zavarovati se pri banki „Slovenija“, oglašijo v Slovenci (pri Neblem) pri

Antonu Jakončić-u

ki je za-njo pooblaščen agent čez cela Brda in okolico.

Nr. 331.

Natečaj.

V šolskem okraju Koprške okolice so razpisane sledeče službe:

Učiteljske službe v šolski občini III. vrste v Ospu, Borstu, Boliunzu, Rezmanje in Lonke.

Dohodke teh služeb naznanja deželna šolska postava od 30. marcija 1870.

Prosilci naj svoje prošnje vložijo predvideno dokazom učiteljske sposobnosti in dosedanjega službovanja najdalje do 30. septembra t. l. pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

C. K. OKRAJNI ŠOLSKI SVET
v Kopru 20. avgusta 1874.